

STRANA 2

Zářijovou Prahou

nabídka vycházek PIS

Ušetřte na benzínu

pozvánka do kurzu hospodárné jízdy

STRANA 3

Náš stát, náš domov

rozhovor s Lucií Wittlichovou

Hrnčíři na Kampě

tradiční trhy zvou i na kulturní program

STRANA 4

Karel Absolon

objevitel Věstonické venuše

Výstavy v Nerudovce

dvě kolekce v Muzeu Montanelli

STRANA 6

27 aneb smrt

tip na nový román

Struny podzimu

klasika, world music i jazz

SVATOVÁCLAVSKÉ VINOBRANÍ 2012

Slavnosti vína s představením jednotlivých vinařství z Čech a Moravy, ukázkou práce vinnohradníka a doprovodným kulturním a gastronomickým programem.

SVATOVÁCLAVSKÁ VINICE PRAŽSKÝ HRAD

28.–30. 9. 2012, 11.00–18.00 hod.

Staré zámecké schody 6/251, Praha 1

www.villarichter.cz info@villarichter.cz

Byl jednou jeden král ... Zlatá bula sicilská

Jedním z mála dat, která nám uvízla v hlavě z dob školního dějepisu, je většinou Zlatá bula sicilská z roku 1212. Proč, to už nikdo neví. Snad, že její datum v sobě skrývá dva obědy, což bývala oblíbená mnemotechnická pomůcka. Málokdo už se však může pochlubit povědomím o tom, co slavná listina skrývá. U příležitosti výročí osmi set let od jejího vydání (26. září 1212) možná stojí za to připomenout si, oč tehdy vlastně šlo.

Hlavní osoby jsou dva pánové, starší Přemysl Otakar I., král český, a mladší Friedrich II. Štauf, král sicilský. Co tedy 26. září 1212, kdy byla slavná listina podepsána, předcházelo?

Už v roce 1197 usedl na trůn muž, který byl ve správnou chvíli na správném místě. Na českém trůně vydržel dalších třiatřicet let a zanechal v našich dějinách nespornou stopu. Oním mužem není nikdo jiný než Přemysl, v německých zemích zvaný Otakar, toho jména první. A zmiňovanou nespornou stopou je **Zlatá bula sicilská**.

Dokonalý diplomat

Můžeme říci, že jde o dobu, kdy se dosud úspěšné římsko-německé říši přestává dařit, říšský trůn se kymácí díky sporům mezi německou šlechtou a české země se naopak dostávají na výsluní. Přemysl byl muž, který situaci dokázal dokonale využít. Byl to až lišácky obratný politik, který byl ve správný čas na správném místě. Nutno ovšem konstatovat, že cestičku neměl nikterak umetenou, i k českému trůnu se dostával dost velkou oklikou. Nebyl ani nejstarší Přemyslovec ani prvorozený syn. Když se ale na něho, poměrně nečekaně, dostala řada, dokázal nabízené šance dokonale využít. Pravdou také je, že Přemysl Otakar si nijak nekomplikoval život ohledy na druhé, šel cílevědomě za svým cílem a úspěchu podřizoval vše. Byl to dokonalý diplomat. Uměl jednat rázně, tvrdě i rozhodně. A hlavně, uměl i sloužit svým pánům a ode všech získat odměnu. Nebyl typickou korouhvičkou ve větru, to určitě ne, byl vypočítavý, ale ne podlezávající, dokázal z minimální výtěžnosti maximum.

Odměna pro krále

Přemysl nejdříve uzavřel smlouvu s Filipem Švábským. Odměnou byla královská koruna. Brzy ovšem přechází do tábora Oty Brunšvického, kterého podporoval papež. Odměna pro Přemysla byla tatáž, královská koruna. Přemysl dokázal prosadit svoje zájmy v obou zneprátelečných táborech. Jenže osud měl tehdy k dispozici ještě jednoho hráče a tím byl mladší Friedrich II. Štauf, žijící v exilu na Sicílii. Když pak vznesl nárok na říšský trůn, jeden z prvních, kdo ho v jeho nárocích podporoval, byl právě Přemysl Otakar I. A mladý císař se uměl svým věrným odměnit. Ostatně, měl na to právo, říše byla v tehdejší západní Evropě vnímána jako určitá nadnárodní korporace, která má vždy hlavní slovo. Díky rozloze, návaznosti na antickou tradici, a ekonomické vyspělosti, bylo slovo říšského panovníka takřka zákonem. Dobový úzus totiž byl, že císař je pánem světa, vládcem všech evropských

Budova Národního archivu v Praze 4 – Chodovci

panovníků (že s tím mnozí měli problém, je zase jiný příběh). Byl to prostě nejmodernější muž západního světa, asi podobně jako dnes americký prezident. I proto bylo privilegium, které Přemysl definitivně získal a jež vymezovalo vztah českého království a římskoněmecké říše, hodné důležité.

Potvrzuje se tedy domácí volba českého panovníka, dědičné právo na královský titul, právo na investituru biskupů a nedělitelnost českého území. Privilegium, tedy Zlatá bula sicilská, bylo stvrzeno sicilskou pečetí, protože mladý císař v daný okamžik jinou ještě nevládnul.

A Přemysl Otakar I. tak získal nejvýznamnější listinu své panovnícké kariéry. Císař měl do budoucna českou volbu krále jen formálně potvrzovat, ze zahraničí se do českého rozhodování neměl nikdo plést. Nesmíme zapomenout ještě na další dvě listiny, které k bule patří, a to jsou listiny darovací, jedna je věnována Přemyslu Otakarovi I. a druhá jeho bratrovi, Vladislavu Jindřichovi, která oběma Přemyslovcům připisuje majetek, zboží a území. Začíná tím slavné století posledních Přemyslovců, kdy v čele české země stojí už jen čeští králové.

Historická inspirace

Poměrně zavádějícím dojmem proto působila snaha nacistických historiků, kteří se i s pomocí Zlaté buly pokoušeli vysvětlit nutnost Protektorátu, který navazuje

na středověký protektorátní poměr k říši. Ovšem opak byl pravdou, Zlatá bula sicilská naopak zaručila českému státu suverenitu, garantovala českému království vnitřní nezávislost a přispěla tak ke zvýšení prestiže českého království.

Přestože je dnes módní se domnívat, že dějiny tvoří jen data a tím pádem je to všechno velmi nudné a zbytečné, ukazuje se, že některá data je prostě dobré znát. Protože něco se tehdy změnilo. Bez nadšázky lze konstatovat, že rok 1212 a vydání Zlaté buly sicilské definitivně ukončily vlekou krizi dvanáctého století, a České království, současně mocné svaté říše římské, zaujalo klíčovou roli ve střední Evropě. Nyní, osm set let po vydání, by se nám znovu nějaký lék na krizi docela hodil. Ukazuje se, že v historii pořád můžeme nacházet nějakou inspiraci a vzor.

Přesvědčit se o tom můžeme na vlastní oči, neb u příležitosti 800. výročí vydání Zlaté buly sicilské otevírá **Národní archiv svůj trezor a zcela výjimečně vystaví tuto listinu široké veřejnosti v originále ve své hlavní budově v Praze 4 – Chodovci ve dnech 27. až 30. září 2012**. Společně se Zlatou bulou sicilskou veřejnost shlédne i originály dalších dvou listin, vydaných Fridrichem II. rovněž 26. září 1212 pod stejnou zlatou pečetí.

Jitka Neradová

Dobrodružný svět Zdeňka Buriana

Pražská Galerie Moderna již podruhé představí malíře a ilustrátora Zdeňka Buriana (1905–1981), jehož umění výrazně poznamenalo a ovlivnilo knižní ilustraci dvacátého století. Zdeněk Burian obhatil svou fantazií svět několika desítek dobrodružných, vědecko-fantastických a populárně vědeckých knih a dodal jim parametrů, jež někdy leží už za hranicemi čistě výtvarnosti.

Rodák z Kopřivnice s velkým kreslířským talentem byl už ve 14 letech přijat na Akademii výtvarných umění v Praze na přímluvu Maxe Švabinského. Nedostudoval ji sice, ale už od 16 let se živil ilustrováním, v němž dosáhl rychle velké popularity. Chlapecká duše, vždy naplněná touhou po dobrodružství, jakoby se odrážela v tvářích Burianových hrdinů i ve vystižených exotických prostředích, v kterém se nacházeli. Knihy s jeho ilustracemi pro mnohé čtenáře představovaly klíč do světa poznání a napínavých prožitků a pomáhaly jejich fantazii představit si ony nedostupné dálky i s jejich obyvateli.

Výstava představí více jak 40 prací Zdeňka Buriana především v technice kvaše. Najdeme zde ilustrace ke knihám: Karel May „Rudý gentleman“, 1939, „Old Shatterhand a Vinnetou“, 1961, „Černý Mustang“ 1940. Jules Verne „Zemí šelem“, 1948. E. S. Vráz „Don Enrique“, 1942. Jack London „Michal, bratr Jerryho“ 1939, a mnohé další. Výstavu doplní cyklus „Širým světem“.

Mezinárodního uznání se Zdeňka Buriana dostalo za rekonstrukce vymyšlených zvířat a rostlin, kterým se věnoval ve spolupráci s předními paleontology, například s Josefem Augustou, nebo antropologem Vojtěchem Fetterem. Výsledky této práce využil i při ilustrování populárně naučné literatury – například v knihách Eduarda Štorcha, slavných Lovců mamutů a dalších titulech. Jedinečné vystižení pohybu,

detailní a profesionální práce s anatomii dávají Burianovým obrazům punc vědeckých hypotéz ztvárněných štětcem.

Odkazu Zdeňka Buriana jsme mnohé dlužni. Minulému režimu se značně nelíbila jeho orientace na západní literaturu ani jeho aktivní působení v trampingu a proto byl v posledních letech života přehlížen, dílo nebylo vystavováno. Chystaná výstava tak

bude alespoň malou připomínkou velkého díla tohoto umělce, který je dodnes považován i ve světě za jednoho z nejvýznamnějších ilustrátorů pravěku.

V **Galerii Moderna, Masarykovo nábřeží 24, Praha 1** / od 13. 9. do 7. 10. – **otevíráno denně 10–12 a 13–18 h. Vstupné dobrovolné.**

Maf

Za památnými stromy Prahy 1

Platan javorolistý na Kampě

Další památný strom našeho cyklu nás zavede na ostrov Kampa. Statný platan s obvodem kmene téměř 5 metrů najdeme naproti Lichtenštejnskému paláci. Samotný ostrov vznikl buď zanášením meandru řeky Vltavy a následným oddělením říčním ramenem nebo byl ostrov oddělen uměle náhonem pro malostranské mlýny. Původní porosty tvořené náplavovými vrbinami se postupně měnily na ovocné sady. Již začátkem 16. století byly u mlýnů zakládány zahrady. Později byly scelovány na honosné šlechtické zahrady. Památný platan je pozůstatkem z bývalé Velikovské zahrady. Tato část dnešního parku kdysi náležela k Lichtenštejnskému paláci a v roce 1741 připadla spolu s ním Barboře Kolowratové-Krakovské. Kolowratové tu po roce 1813 nechali rozšířit mytologické plastiky a vysadit vzácné rostliny včetně našeho platanu. Koncem 40. a začátkem 50. let minulého století prošla Kampa velkými přeměnami, byly odstraněny zdi a ploty oddělující jednotlivé zahrady a urovnán terén, takže zanikla členitost bývalých zahrad a z původních porostů zůstaly pouze některé významné stromy. Zřízen byl park, inspirovaný anglickým krajinným stylem, s proměnlivými cestami podél řeky a Čertovky.

Velikán působící na nás exotickým vzhledem byl obdivován již v minulosti. S láskou ho pozoroval Jan Werich a básník Vladimír Holan, kteří bydleli ve starém domě naproti stromu. Nepřehlédli ho ani jazykovědec a historik Josef Dobrovský, původní obyvatel zahradního domu. Zemřel však v roce 1829, tedy dříve, než tu velký platan začal královat. Dnes má v blízkosti platanu sochu z carského mramoru vytvořenou v roce 1902 sochařem Žďárským, která sem zde byla přemístěna z Vrchlického sadů v roce 1949.

V současné době roste cenný strom v blízkosti frekventované cesty a často se u něj zastavují jak skupinky obyvatel města,

tak i jeho návštěvníci, včetně zahraničních turistů. U zhruba dvě stě let starého stromu je umístěna informační tabule, kde se můžete dozvědět řadu dalších zajímavostí.

Aleš Rudl (text a foto)

Zářijová móda pro mladé

Září je tu a s ním pro řadu nejmladších první cesta do školy. Víme, nic nového pod sluncem. Ovšem letos budou jistě novinky. Třeba to, že někteří z pražských prvňáčků nebudou večer před první cestou do školy přebírat šatník a přemýšlet, co by si vzali na takto významný den na sebe. Prostě sáhnou na ramínko a vezmou si novou školní „polokošili“ a přes ni školní „mikinu“. Ve třídě tak snadno vyučující odliší, kdo je kdo: holčičky budou mít růžové zralou malinovou, chlapečci pak jasnou námořnickou modrou.

Je samozřejmě nasnadě otázka, zda školní uniforma na naše vzdělávací ústavy patří. Popřípadě, zda patří uniforma na ty nejmenší, kteří si sotva sounáležitost se svou „alma mater“ a další aspekty „jednotného vizuálního stylu“ (v marketingu řečeno „corporate identity“) uvědomí.

Potom je tu známé heslo „V jednotě je síla“. Ano. Když si představíme dav jednotné uniformovaných šveholiců prvňáčků jdoucích proti mně, jistě to potvrdím. Nedej Bože, když si představím takové rozjeté osmáky či devátáky, jak se v jednotné uniformě derou třeba do nějakého prostředku MHD ve špičce.

Potom je tu známé heslo „V jednotě je síla“. Ano. Když si představíme dav jednotné uniformovaných šveholiců prvňáčků jdoucích proti mně, jistě to potvrdím. Nedej Bože, když si představím takové rozjeté osmáky či devátáky, jak se v jednotné uniformě derou třeba do nějakého prostředku MHD ve špičce. Škola argumentuje „stíráním sociálních rozdílů“. Jsem velký skeptik. Známe několik multimilionářů, kterým bych jejich majetek nevěřil na první pohled ani omylem. Známe ovšem i takové, kteří své „menší“ miliony dokážou investovat pouze do auta, mobilu a drahých oděvů a doplňků. A jedno je, zda jde o muže či ženy. Předpokládám, že tato „převádčivost“ nebude školní uniformou narušena ani u školáků. Dost možná se naopak vyhraní, neboť každý se předvede něčím jiným – jednou to bude supermobil, potom digitální maxi-hra, jindy meganotebook. Nebo alespoň vychloubáním po prázdninách, že on byl na druhé straně světa a její rodiče mají ten skvělý dům či jachtu u moře.

Nejsem uniformní typ. Určitě ne. Ale souhlasím se svou manželkou, která po zaznamenaní této zprávy prohlásila, že uniformy by jako pedagožka ocenila na druhém stupni ZŠ. Alespoň částečně by to prý zastavilo nekultivovaný, nevkusný a často až vulgární nástup sexuálního uvědomění u některých dnešních pubertáků. Ona mluvila spíš o pubertáčcích, já bych, také ze zkušenosti, ocenil jistou restriktivitu v odívání spíše u dospívajících mužů. Přeci jen: vytahanost a dřavost kalhot má také své limity a velikost a odrbanost hrnce na hlavě by také mohla více odpovídat prostředí, kde se dotyčný pohybuje.

Ano, každá generace má své. Tedy uvidíme, jakou „módu“ si zvolí ta, která právě zasedá do školních lavic.

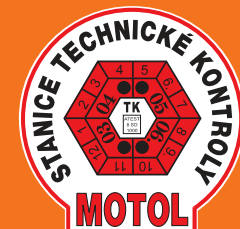
Hodně štěstí, prvňáčkové, hodně štěstí, rodiče!

Ondřej Sedláček

PŘIPOMEŇME SI V ZÁŘÍ

- 2. 9. 1347 v chrámu svatého Víta korunoval pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic Karla IV. na českého krále, byla to první česká korunovace českého krále – **665 let**
- 7. 9. 1882 se narodil Alberto Vojtěch Frič, cestovatel, botanik a etnolog – **130 let**
- 15. 9. 1847 k veřejnému osvětlení byly v Praze poprvé použity plynové lampy – **165 let**
- 19. 9. 1922 se narodil Emil Zátopek, olympijský vítěz na OH v Londýně 1948 a v Helsinkách 1952 – **90 let**
- 19. 9. 1922, tedy ve stejný den i rok, se narodila i Dana Zátopková, atletka, olympijská vítězka v hodů oštěpem z roku 1952 – **90 let**

PLACENÁ INZERCE

Úřední hodiny:

Po, St 7-17; Út, Čt 7-15,30 hod.

Plezeňská 215b, Praha 5

STK tel.: 257 210 963

Emise tel.: 257 216 489

STK MOTOL

provádí technické, evidenční, dovozové a přestavbové prohlídky pro osobní a nákladní automobily, přívěsy (do 3,5t)

www.STKMOTOL.cz

